

PROPRIETAR-DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Domine, da pacem...

Ceasuri de completă întunecare. Se pare, că orice înțelepciune omenească a pierit din lume. Mașina infernului, pornită de răutățile noastre, lucrează cu puteri diabolice și cu iuteală amețitoare.

O singură nădejde a mai rămas: Dumnezeu. El poate face și acum marea minune a păcii, pe care toți o implorăm. Să ne strângem deci, cu gândul, în jurul Vicarului lui Hristos pe pământ și să ascultăm cuvântul Lui dătător de încredere și de nădejde. Și cu El împreună, să ne înșurim de grabă în marea cruciadă a rugăciunii pentru pace.

Iată sfaturile și îndemnul pe care ni-le dă, în aceste ceasuri chinuitoare, Pius XII, desprins din cuvântarea pe care a rostit-o Dumineca trecută, în fața unui puternic pelerinaj din Venezia:

„Dorim ca binecuvântarea pe care o dăm, în actualele împrejurări, înainte și mai presus de toate să implore pacea: pacea Italiei, pacea Europei, pacea lumii. — Admirabilului Pontifice, a cărui memorie am evocat-o acum împreună cu voi (Pius X), adâncă întristare pentru izbucnirea războiului l-a sfâșiat inima, ca și cum el ar fi prevăzut și simțit anticipat toate ororile și pustirile conflictului mondial. Pentru pace a suspinat, a vorbit, s'a rugat, succesorul său, Benedict XV, invocând mereu acea moderațiune a inimilor care singură poate schimba lupta într-o concordie a popoarelor. Tot pentru pace antecesorul nostru imediat, Pius XI, a cărui figură venerabilă stă vie în aceste momente înaintea ochilor noștri alături de cea a lui Pius X, a oferit lui Dumnezeu, acum un an, printr'un act părintesc care a mișcat toată lumea, viața sa însăși.

„In ceasul de față, care trezește chinuitoare griji și spaimă în inimi, Noi înșine, din prima zi a pontificatului nostru, am încercat și am făcut tot ce ne-a stat în putere pentru a îndepărta pericolul războiului și pentru a coopera la întronarea unei păci solide, întemeiată pe justiție și care să salvgardeze libertatea și onoarea popoarelor. De dragul acestei probleme am lăsat la o parte, încât ne-au îngăduit datorințele ministerului nostru apostolic, alte chestiuni și alte preocupări care ne stau la inimă. Trebuie însă să ne impunem prudente rezerve, pentru a nu face cumva mai grele, din nici o parte, ori chiar imposibile, acțiunile pentru pace, conștil fiind de ceea ce datorăm, în domeniul acesta, fiilor Bisericii catolice și întregii omeniri.

„Nici nu vrem, și nu ne lasă inima, nici în ceasul acesta, să renunțăm la speranța că simțimentele de moderațiune și de oblectivitate vor reuși să încunjure conflictul care, după toate prevederile, ar întrece, în distrugeri și ruine materiale și morale, și pe cel trecut. Nu încetăm a crede că cărmuitorii popoarelor, în ceasul decizivului, se vor feri a lua asupra lor îngrozitoarea răspundere a unui apel la forță!

Dar, mai presus de toate speranțele pe care le punem în fondul de bunătate și în luminile înțelepciunii umane, privirea noastră se înalță spre Atotputernicul, spre Părintele mi-

Mărturisiri dureroase

(+). Nu ne bucurăm de răul din strana cealaltă. Mai cu seamă nu de rațiile morale ce s'ar vădi acolo. Ceeace-i ușor de înțeles: aflându-se dincolo, numeric, partea cea mare a neamului, tot ce-i boală și descompunere acolo, are răsfringere cu mult mai puternică, de dimensiuni cu mult mai mari și cu urmări cu mult mai fatale pentru viitorul românismului, decât să poată stavili dezastrul, așa cum ar vrea, Biserica română unită, mult redusă ca număr și stânjentă în mișcările sale de metode și forțe pe cari le cunoaștem și pe cari nu le mai pomenim în ceasuri ca cele de față. Iar nouă ne stă la inimă mai binele neamului nostru de care nu numai în viață, dar nici după moarte nu vrem să ne rupem.

De aceea destăinuirile I. P. S. Visarion al Cernăușilor privitor la anumite stări morbide din Biserica română ortodoxă — destăinuirii cari nici de altfel nu erau taină pentru noi — ne-au dat nou prilej de durere. Sunt atât de deprimante celea spuse în *Slova Ortodoxă* (No. 2 și 3 din 15 Iulie și 1 August a. c.) de Mitropolitul Bucovinei în articolul-rechizitor *„Monahismul ortodox”* și e atât de înaltă treapta la care l-au urcat vrednicii reale pe cel care face critica stărilor actuale din Biserica al cărei ierarh este! Faptul că mai la urmă lasă să înțeleagă — cei ce vor și cei ce pot — că vor fi în ea și unele exagerări, nu schimbă câtuși de puțin greutatea unui atare cuvânt arhieresc.

Cum vede I. P. S. Sa acest monahism?

Iată cum: Acest monahism „prezintă una din cele mai îngrijorătoare faze de descompunere”. Puținele încercări, sporadice și izolate (Galați, Neamțu, Cernica), de a-l însănoși și ridica, „nu-l pot ajuta nici dălnuirea

lelor și a toată mângăierea, care a făcut popoarele capabile de îndreptare. Dela El, în mâinile cărui sunt inimile și mințile guvernărilor, cerem din nou — împreună cu voi, ... cu toți catolicii de pe pământ, și cu atâtea alte inimi care deși trăiesc înafară de Biserică sunt prezente la această rugăciune și doresc pacea — Il implorăm stărilor ca, în infinita sa milă față de neamul omenesc, să pună capăt războiului acolo unde este, și să ferească pe toți de flagelul unor noul și crâncene conflicte sângeroase. Feste această lume neliniștită și agitată ca marea în furtună, facă Dumnezeu să se a-rate curcubeul calmului, al păcii, al concordiei active între popoare și între națiuni. Să nu încetăm deci a striga mereu, cu înaltă căldură, ruga stărilor: —

Da pacem, domine, in diebus nostris“.

lui în viitor, necum însufleșirea și rodirea trebuitoare“. Cine vine la mănăstirile ortodoxe române de azi? Vin unii mânași „numai din curiozitate față de acel fel de viață“, alții vin mânași de cumplită sărăcie — mănăstirile (ortodoxe) fiind totdeauna „adăposturi pentru sărmani și pentru toți cei loviți de soartă“, alții iarăși sunt determinați la acest pas de „felurite împrejurări neprielnice vieții lor“ ori „de firea lor contemplativă care-i face să trăiască fără folos real pentru lume“. În felul acestor mănăstiri ortodoxe, lipsite de organizare și mai ales de conducere vigilentă, uniformă și centralizată, e oarecum fatal să nu poată corespunde menirii lor și „să cadă zilnic în declin, producându-se creștinismului și Bisericilor Ortodoxe foarte mari pagube“. Așa-i în Moldova și Muntenia; așa în Basarabia și Bucovina — Ardealul ortodox sub raport monahicesc nu înseamnă nimic — „încât în întregul cuprins al României de astăzi avem un monahism parazit și în continuă decădere“. Încheierea logică numai una e cu putință:

„Decât asemenea viață călugărească, socotim că, până la ivirea unei regenerări, apoi pentru a nu întârzia reînnoirea lui, continuând starea actuală, ar fi mai bine, ca și noi Români, să procedăm la fel cu celelalte popoare ortodoxe: Grecii, Sârbii, Bulgarii, care au redus cu desăvârșire numărul monahilor și călugăriților de prisos, ce nu-și căpătau mântuirea lor și nici Bisericii și credinții nu aduceau vreun folos, și au lăsat de fiecare monastire câte un ieromonah fiind în același timp și custode al acestor monumente istorice. — până vor veni iarăși vremi mai prielnice redeschiderii lor printr'un monahism conștient și organizat“.

Cumplită, dar îndreptătită osândă a unei înspălmântătoare mizerii duhovnicești. Pricina acestei stări de lucruri e cea arătată de Preacuv. *Teodosie Bonteanu*, arhimandritul ortodox și ieromonah de vocație: lipsa harului sfânt, care nu se dă celor ce se încăpăținează în desbinare, schismă și negație. Leacul acestei boli e cel indicat de numitul păr. arhimandrit: revenirea la unitatea religioasă; reluarea raporturilor de ascultare și iubire cu Cel care a fost rânduit de Hristos să-l fie locșitor pe pământ și cap văzut Bisericii sale. Orice alte remedii se vor dovedi, fără doar și poate, a rămânea ineficace. Mai ales într'o lume de înaltă spiritualitate cum e lumea monahismului. — Mille de hectare de pădure dăruite de puterea lumească mănăstirilor ortodoxe, cu preterarea jignitoare a mănăstirilor noastre, nu vor aduce duh nou, înviorător, în chinoville favorizate. (Chiar dacă venitele pădurilor ar trece la mănăstiri și nu în buzunare de fețe mai simandicoase).

Acelaș fond sumbru îl prezintă și școlăle teologice de astăzi ale ortodoxiei dela noi. Departe de a fi potrivite și în stare să pregătească monahii și clerul monahal, acestea nu

pregătesc decât clerul de mir, „dar și pe acela aruncându-l într-o viață vegetativă și de funcționarism“. Ca fost episcop vreme destul de lungă ca să-și cunoască clerul, și acum ca mitropolit, I. P. S. Visarion, cu dragostea de ortodoxie pe care nici un om de bună credință nu i-o poate denega, e în situația de a vedea rădăcinile răului și de a spune cuvânt cu temelie.

Lăsăm la cuvânt pe Mitropolitul ortodox al Bucovinei (sublinierile sunt ale noastre):

„Criticile făcute școalelor teologice de astăzi le arată anchizolate, ele neputând produce elemente vii și de acțiune. Ele îngustează orizonturile sufletești și *ingrădesc în spațiu restrâns și pământesc orice acțiune evanghelică*. Produsele lor sunt elemente, care nu pot trece departe peste deprinderi; fără voințe și inițiative, deci ierurgi și, adesea, paraziți bisericești. Și se arată mai departe că: în Biserica noastră sunt aproape necunoscute acțiunile de luminare prin creștinism trebuitoare copiilor, de catehizare pentru adulți, de întreținerea vie a credinței prin literatură religioasă și în deosebi aceea de misionarism. Iar răspunderea acestor grozave lipsuri o poartă nu atât clerul însuși, nici cărmuitorii bisericești recrutați din asemenea cler, ci repetăm, instituțiile de pregătire ale clerului, oricum s'ar numi ele, lipsite de elemente în stare a determina curente de muncă, de jertfă și de organizare bisericească. Iar starea neproductivă a acestora se datorește *neadeplinei credințe în Hristos a profesorilor, neînțelegerii depline a misiunii creștinismului și tot așa necunoașterii rostului imens și sublim pe care Biserica Creștină îl poate avea în omenire în deosebi prin monahism*... Nu frunzele, nici ramurile, nici trunchiul unui arbore fructifer, sunt vinovații nerodirii: căutați cauzele nerodirii la rădăcină, iar rădăcinile clerului sunt în pepinierile, adică în școalele ce-l produc“.

Repetăm: nu ne bucurăm de răul din strana cealaltă. Dimpotrivă ne doare. Și dorim un singur lucru: să dea Dumnezeu să fie și acolo mai multă vieță harică. O fi această dorință dictată și de un sacro egoism. Nimenea însă nu ne-o poate lua în nme de rău, pentru că noi luăm acest egoism în cel mai sfânt înțeles al cuvântului. Suntem adecă de convingerea nestrămutată că pe măsură ce va fi mai multă vieță harică în sufletele celor din strana cealaltă, ne vom apropia tot mai mult de idealul unirii religioase. Doar toate căile luminate de Duhul Sfânt duc la Roma sf. Petre și a urmașilor lui. Și întors: cu cât e mai puțin harul de sus în tabăra disidenților, cu atât se depărtează mai mult pe căile neunirii, a diho-

niei, a urli și a morții. De așa ceva însă Cerul să ne păzească frații de limbă și de sânge, pe cari vrem să-i știm că ne sunt și frați de credință în Domnul.

Misiuni populare. Din rapoartele sosite ulterior, reținem misiunile populare din *Sângeorgiul de Câmpie*, ținute la data de 23—25 Iunie a. c. Predicator misionar: p. *Ion Coman din Oieșdea*; iar preoți ajutători la spovedanii: *Ion Bătăcu* parohul local, *Simion Nicoară* protopop în Râciu, *Teodor Pădureanu*, *Ioan Laurențiu* și *Silviu Marian*. S'au apropiat de Sf. Taine 453 credincioși, afară de cei cari s'au împărtășit în parohiile învecinate. S'a remarcat participarea credincioșilor din parohiile învecinate, ceea ce se recomandă totdeauna cu căldură.

În *Alma (protopp. Mediaș)* în zilele de 12—15 August, a predicat *P. Vasile Gherman*, din Șard. La spovedit a dat concursul preotul local *P. Octavian Banu*. S'au apropiat de sf. Taine peste 50% din totalul credincioșilor.

La *Ocnia (protopp. Teaca)* a predicat *P. Teodor Radu*, din *Unirea II*. Ajutătorii la ascultarea mărturisirilor: p. *Ion Moraru*, *Patriciu Tătar* și *Aron Ignat*, parohul local. Roadele au fost bogate: 605 împărtășanii, afară de cei ce s'au împărtășit în parohiile lor.

Exercițiile spirituale

— O propunere în legătură cu ele —

Intr'un număr trecut al „*Unirii*“ s'a pomenit și de exercițiile spirituale pentru preoți. Nu se ajunge în toate cazurile și pentru toți frații rezultatul dorit. Motivul, sau mai bine zis unul dintre motivele principale, e că nu se păstrează silențiu deplin. Se vorbește mult în timpul liber, se vorbește până târziu în dormitoare, pentru că dimineața să se reînceapă conversația. Recunosc dela început, că și eu am căzut în păcatul acesta, dacă peste tot poate fi socotit de păcat.

Se adună preoți din diferitele părți ale eparhiei. Se întâlnesc colegi, cari nu s'au mai văzut de zeci de ani. Am auzit de un caz —

și vor fi multe — că s'au întâlnit foști colegi de seminar, cari nu s'au văzut de 40 de ani. E mirare, dacă aceștia auzind de prezența colegilor lor, îi caută, ca să vorbască laolaltă? Câtă emoție, când se întâlnesc și își dau mâna, abla venindu-i să creadă, că moșneagul din fața lui e fostul coleg! Nici nu s'ar fi cunoscut cei mai mulți, dacă nu ar fi auzit dela cei cu cari s'au mai întâlnit. Cum să nu vorbească laolaltă? Și vorbind, se distrag și se depărtează dela tema vestită de preotul-spiritual.

Acest inconvenient, care nu se poate înlătura și nici nu e bine să se înlătore, ar putea foarte ușor să fie făcut nevătămător. O mică schimbare de metodă și de program, care la rândul ei ar da frumoase roade pentru viața pastorală, ar aduce cu sine posibilitatea, de a ține silențiu în timpul exercițiilor.

Ar fi bine să se introducă înaintea exercițiilor o zi pentru viața pastorală. Chiar și din discuțiile, ce se fac în „*Unirea*“ și în celelalte gazete și reviste bisericești, se vede, că o zi „*pastorală*“ ar fi bine venită. Să se înceapă exercițiile cu aceasta zi. Vreo două-trei conferințe pastorale cu chestiuni de actualitate, urmate de discuții asupra temelor, ar aduce mult profit preoților adunați. Timpul dintre conferințe să fie cu totul liber pentru conversații și discuții intime, pentru vizite în centrul eparhiei și pentru a se interesa de rezolvirea unor afaceri, pe cari le au la Superioritatea bisericească. Aceasta zi petrecută într-o frățească întâlnire, ar da puțința, ca apoi să se păstreze liniștea necesară în zilele următoare. În practică lucrurile s'ar petrece așa: Luni seara ar fi întâlnirea tuturor celor chemați; Marți „*ziua pastorală*“; Miercuri—Vineri exercițiile propriu zise; Sâmbătă dimineața s. Împărtășanie și încheierea exercițiilor. Aceasta pentru cazul, când exercițiile țin o săptămână. Dacă țin mai mult — și s'ar putea combina, ca preoții rămași acasă prin binarea s. Liturghii să poată suplini pe cei dela exerciții — atunci ar putea să țină și exercițiile mai multe zile.

În felul acesta mi se pare, că s'ar ajunge două rezultate bune: S'ar mai înviora viața pastorală și s'ar putea pretinde ținerea silențiuului.

Octavian Popa

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Superioritatea Papii

față de sinoadele ecumenice

de Pr. Dr. Ioan Stanciu

Asta una nu vrea s'o admită nici în ruptul capului omonimul sibian neunit, care în a sa „*Lege strămoșească*“ (ed. Sibiu 1938) la pag. 15 zice: „*Papa nu este peste sinoade*“. Dar nu spune nici cine este peste sinoade, nici nu dovedește că Papa nu e peste sinoade. Dănsul afirmă, și cu asta basta. E mulțumit cu afirmarea. Ne va permite însă să-i dovedim adevărul superiorității Papei față de Conciliile ecumenice.

I.

Superioritatea Papii Silvestru față de Conciliul I ecumenic dela Nicea (325):

— „Ca un dumnezeesc corifeu al sfinților părinți ai întărit dogma cea prea sfântă, oprind dogmele ereticilor celor fără de Dumnezeu“. — Așa *Mineul* de Râmnic (1776—1780) întâia dată tipărit în românește, cu blagoslovenia mitropolitului Ungro-Vlahiei, Grigorie, (1760—1784) și a episcopilor de Râmnic: Chesarie (1773—1780) și Filaret (1780—1792) în 2 Ian. la utrenie, cânt. 9-a.

— „Părinte purtător de Dumnezeu Silvestru, stâlp de foc te-ai arătat, cu sfințenie

povănuind adunarea sfințită“ (vezi *Mineul* citat 2 Ian. vecernie, stihira 2-a).

— „Arătat-te-ai Verhovnic al sfinței adunări de taine învățătorule și ai împodobit scaunul Verhovnicului Ucenicilor (vezi *Mineul* citat, 2 Ian. utrenie cântarea 8-a),

„*Socrate* († 440) pune numele lor (a episcopului Osin din Cordova Spaniei și a preoților din Roma Vitus și Vincentiu, legații papali la conciliul I ecumenic dela Nicea 325) înaintea celor din Alexandria trimiși de patriarhul Antiohiei“ (vezi: *Viețile Sfinților*, de *Dr. Gherasim Timuș*, episcopul Argeșului, 1893—1912, ed. București 1898 la pag. 751).

Pravila de Târgoviște, 1652, cu blagoslovenia mitropolitului Ungro-Vlahiei, Ștefan, (1648—1653 și 1659—1668), pune în ilustrata conciliului I ecumenic dela Nicea 325 pe: „*Papa Silvestru*, Patriarhul Mitrofan Tarigradeanul“ (vezi pag. 443), iar la glava 388 zice: „Și era mai mare la acest sobor Silvestru și Iulie dela Roma cea veche și bătrână și ei au trimis pre acestea pre Viton și pre Vichentie“. — Papa Iuliu (337—352) e pus ca „mai mare“ al conciliului dela Nicea pentru faptul că în vechime conciliul dela Sardica (343) de pe timpul Papii Iuliu era considerat ca urmare a conciliului dela Nicea (325). În codicele vechi se află puse fără distincție canoanele niceene cu cele sardicene în numeri continuativi și sub titlu comun: „canoanele niceene“.

II.

Superioritatea Papii Damas față de conciliul II ecumenic dela Constantinopol (381):

Pravila dela Târgoviște, la pag. 505, în ilustrata conciliului, pune pe: „*Papa Damas*, Grigore Bogoslov“, iar can. 3 îl redă: „*Târigradeanul să se cinstească după Roma*“.

III.

Superioritatea Papii Celestin față de conciliul III ecumenic dela Efez (431):

Pravila dela Târgoviște la pag. 511 pune în ilustrata conciliului pe: „*Papa Celestin*, Chiril al Alexandriei“, iar la glava 388 zice: „Era mai mare Soborului acelaia Chiril dela Alexandria, și ispravnicul al lui Celestin al Papei dela Roma cea veche“.

Pidalionul (ed. Mân. Neamț 1844, tradus întâia dată în românește, cu blagoslovenia mitropolitului Moldovei, Meletie, (1843—1848) la pag. 108) zice: „Iar povănuitor întru el era vestitul între părinți, Chiril al Alexandriei, carele plinia mai înainte și locul lui Celestin al Romei, mai sus șezând în locul acelaia, în urmă s'au trimis dela Apus locșitorii ai Patriarhului Romei: Arcadie și Proect episcopi și Filip presbiterul“.

IV.

Superioritatea Papii Leon față de conciliul IV ecumenic dela Calcedonia (451):

Pravila dela Târgoviște la pag. 521 pune în ilustrata conciliului pe: „*Ispravnicii Papii*

Pentru pace. Toate semnele arată că războiul o specială milostivire a Prouiei cerești blestemul războiului se va abate pustitor asupra bătrânei și, se vede, păcătoasei Europe. Într-o noapte, în noaptea milioanelor pe cari le aşteptăm măcelul ce se pune la cale de criminalii războiului și clinici, Sf. Părinte dela Roma s'a îndreptat alaltăieri, Joi seara, pe calea radiofoniei, în primul rând către toate elementele de bine, cu o încredere și conștiință, adresându-le, dela Castel Gandolfo, un mișcător apel la pace.

Vicarul Domnului a vorbit în limba italiană și a spus că se adresează lumii cu toată autoritatea ce o are dela Dumnezeu, pentru a readuce mințile în ogașa dreptății și a păcii gata să dispară dintre oameni. Într'un moment în care cu toate sfaturile repetate și cu tot interesul deosebit pe care l-a arătat Suveranul Pontif, temerile de un conflict internațional devin și mai prezente, iar încordarea din spirite arată tot mai mult că repararea groaznicelor furtuni a războiului este aproape de a se deslășui, Papa îndreaptă, cu părintească stăruință, un nou și cald apel către conducători și către popoare, pentru ca toți conducătorii să încerce să rezolve divergențele actuale pe căi pașnice și pentru ca popoarele să caute a încuraja aceste încercări de pace. — Prin puterea rațiunii, nu prin puterea armatelor, își face drum justiția.

Primejdia este foarte gravă, dar mai este încă vreme: nimic nu se pierde cu pacea, totul poate fi pierdut în războiu. Oamenii să se întoarcă de pe calea pe care a apucat-o, să reînceapă discuția. Discutând cu bunăvoință și cu respectul drepturilor reciproce, ei vor înțelege că neocierile pacifice n'au stat niciodată în calea succeselor onorabile. Dacă glasul patimei va face loc glasului rațiunii, vor fi scrupule patriei ruinile și fraților noștri, sângele, „Cel puternic să ne asculte, dacă vor ca puterea lor să nu fie de distrugere ci de tutelă pentru popoare și de liniște în ordine și în muncă. Ii rugăm fierbinte în numele Mântuitorului“.

Sf. Părinte a încheiat adresând o rugăciune lui Dumnezeu, pentru ca îndurarea Lui să se coboare asupra lumii fuământate și să facă să

se nască zorii unui viitor mai senin. Așteptând și sperând aceasta, Suveranul Pontif a dat lumii părinteasca lui binecuvântare.

De-ale catehezei

Am înaintea mea observările în legătură cu noua programă a învățământului religios din școlile primare; observări înaintate On. Comisiunii catehetice încă în Iulie 1934. Arătam cum s'a dezvoltat învățământul religios la noi în interval de 20 ani. Totodată îmi manifestam dorința de a se face o reducere în materialul de religie dela școlile primare, motivând că anul școlar se începe mai târziu și se termină mai repede. Unde mai pui apoi străjeria și serbările multe, prin ceace tot religia e scurtată; căci școala poate să refacă timpul pierdut, fiindcă orele principale le poate suplini predând materialul în orele de dexterități. Tot atunci, aminteam că trebuie refăcut Catehismul, după o metodă ce o socot a fi mai ducătoare la scop.

În dorința de a da ansă la discuțiuni, am trimis aceste observări să se tipărească în cadrele unui periodic, dară au avut o soartă nenorocită, — cred că s'au pierdut prin sertarele redacției — și așa n'au ajuns să vadă lumina zilei. Trimise în 1934, le-am reprimit numai în 1938, spunându-mi-se că nu mai sunt actuale, căci s'a stabilit noua programă analitică.

Presupun că toți preoții au noua programă. Cred că s'au mirat cu toții că în loc să se aducă o îmbunătățire învățământului religios, s'a aglomerat materialul și mai mult. E foarte frumos în teorie și când ai elevi dela școala de aplicație, dară trebuie să se albe în vedere situația generală a elevilor și capacitatea lor. De altă parte mă întreb, ce rost a avut să se mai trimită spre studiere noua programă, dacă nu se ține cont de observări și propuneri? Păcat de timpul pierdut! Sunt curios — după 3—4 ani lipsă de manuale — cum vom fi serviți?! Autorii manualelor de religie doresc să imaginezeze în mintea copiilor toată teologia, fără să-și deie seama, că

cu mult mai mult rezultat se obține prin cunoștințe mai puține, dară bine asimilate.

După toate acestea mă întreb — și îmi place a crede că alături de mine se vor întreba și alții — că dacă și vechea programă analitică a învățământului religios a fost greu de dus la îndeplinire, cum vom pune-o în aplicare pe cea nouă, mai bogată, dară cu numărul orelor de religie reduse?

Le-am expus toate acestea pentru liniștirea conștiinței mele, după ce mi-am făcut datoria și am judecat lucrurile real încă atunci când stăteam binisor cu orele de religie; iară pentru viitor sunt mai îndreptățit a mă ținea, reducând în măsură mare materialul de religie, căci e o imposibilitate a-l preda așa cum se prevede. — Cel care s'ar bucura mai mult ca oricare dacă s'ar convinge ulterior că s'a înșelat în temerile sale, e cel care semnează aceste rânduri*).

Pr. Petru P. Berinde

Pelerinaje de Sântă Măria Mare.

Precum era de prevăzut, anul acesta, cu frământările și primejdiiile lui speciale, a îndreptat spre lăcașurile de închinare unde se cinstește în chip deosebit Malca Domnului mulțimi de necrezut, cari s'au rugat mai cu căldură ca altă dată și s'au apropiat mai cu smerenie și mai cu drag ca până acum de sfintele Taine.

Pelerinajul dela Nicula a fost și de data aceasta o strălucită manifestație de credință Icoana făcătoare de minuni a Precuratei, străjuită de fiul sf. Vasile, cu păr. Leon I. Manu în frunte, a atras mult peste 25.000 de pelerini din toate părțile Ardealului (de pe Someș, de pe Câmpie, din Țara Oașului deși în aceleași zile au fost cu mii și la Bixad, cuibul Ordinului Sf. Vasile de acum dela noi Români uniți, din Sălaj, din Bihor, din Maramureș). Cuminecări au fost aici cu mii. Cuvântul sărbătoresc l-a rostit, la sf. Liturghie arhierescă, Preasf. Iuliu al Clujului care n'a pregetat să fie în fruntea închinătorilor Malcii Domnului.

La bisericuța Părinților Asumpționiști din Cărbunarii învecinați cu Blajul au alergat peste 2500 de credincioși, unii veniți din depărtări mari. S'au făcut slujbe, s'au rostit cuvântări, s'au ascultat spovedanii și s'au cuminecat mai bine de 1200 de inși.

Mănăstirea Moiselului din Maramureș a văzut anul acesta, de prasnica Adormirii, mai bine de zece mii de pelerini. Numărul celor ce s'au împărțit de taina spovedaniei și a cuminecării trece peste șase mii. Slujirea sfințelilor liturghii s'au început din zorii zilei. La liturghia arhierescă a cuvântat Preasf. Alex. Rusu, episcopul eparhial, mângâindu-și turma

*) Publicăm aceste rânduri, fiindcă rostul gazetei este să dea glas tuturor părerilor și observațiilor din care poate ieși ceva bine. Nu credem însă potrivit atitudinea mândră a autorului. Mai ales că în multe nu are dreptate.

Cum pot fi judecate și bănuite manuale care încă n'au apărut? Și cine poate pretinde ca o Comisiune să țină, musai, seama de părerile lui; mai ales când părerile ce-i vin din toate părțile sunt diametral opuse. Nici problema catehismului de formă nouă nu poate fi așa simplă, din moment ce întreg apusul catehetic luptă încă cu ea, fără a o fi putut deslega.

De altfel, dorința esențială a autorului pare a fi aceasta: *reducerea simțitoare a materialului*, în programe și manuale. Aici ar avea dreptate, dacă noi am putea scoate manuale deosebite pentru diferite categorii de școli primare. Dar nu putem. De aceea programa trebuie să dea material suficient și potrivit pentru cele mai bune, care realizează mai mult, și dacă ar fi ele numai 10. Celelalte se vor acomoda după pnteri: *reducând* atâtea cât trebuie. Aceasta e o operație mai ușoară decât a da... de unde nu-l. De altfel, fenomenul cu o singură oră de religie e trecător. Și manualul de religie trebuie să fie și o carte de lectură, cea mai dragă, a copiilor!

Leon, Pascasie și Luchinisie, Anatolie Țarigrădeanul" apoi zice: „Leu Papa dela Roma cea veche carele avea mare slavă și rămână (zel) pentru Blagocestie (dreapta credință) și acest sfânt Papă nu trimise numai pe acești ispravnici, ci încă trimise minunată poslanie (epistolă) cu care întărea pe sfântul sobor și puseră numele sfinții părinți aceii poslanie: Stălpul Provoslaviei“; iar la glava 388 zice: „Acest sfânt Papă nu trimise numai pe aceștia, ci încă și poslanie minunată trimise și întărea lucrările soborului și chemară dumnezeieștii părinții ai acelu sobor pe cea poslanie: Stălpul Pravoslaviei“.

V.

Superioritatea Papii Vigiliu față de Conciliul V ecumenic dela Constantinopol (553):

Pravila dela Târgoviște la pag. 580 pune în ilustrația conciliului pe: „Papa Vigiliu, Eutihie Țarigrădeanul“, iar la glava 388 zice: „Vigiliu Papa dela Roma era și el atunci la Țarigrad deaceia câte porunci acest sfânt sobor el toate le întări și le pecetlui“. Iar *Pidationul* la foaia 139 zice: „Vigiliu al Romei, aflându-se la Constantinopol, nu însă și de față în sinod, nici înăuși în persoană, nici prin locuitori (precum a urmat adică și la cel al 2-lea sinod ecumenic) întărind însă sinodul în urmă prin înscrisă arătare“. — Istoria și actele conciliilor ne arată că ceace nu a fost aprobat și semnat de Papa, rămân fără autoritate. Așa este conciliul dela

Efez (449), care deși prin convocare era ecumenic, pentru faptul că a fost reprob de Papa Leon I, n'a avut și nu are nici o autoritate.

VI.

Superioritatea Papii Agaton față de conciliul VI ecumenic dela Constantinopol (680):

Pravila dela Târgoviște la pag. 604 pune în ilustrația conciliului pe: „Ispravnicii Papii Agaton: Theodor și Gheorghe, Gheorghe Țarigrădeanul“.

VII.

Superioritatea Papii Adrian față de conciliul VII ecumenic dela Nicea (787)

Pravila dela Târgoviște la pag. 638 în ilustrația conciliului pune pe: „Ispravnicii Papei Adrian, Petru și Petru, Tarasie Țarigrădeanul“. — „Cei doi legați ai Papii (Petru preot în Roma și Petru egumenul mănăstirii sf. Saba din Roma) se numesc cei dintâi în actele sinodului, apoi Tarasie (patriarhul din Constantinopol). Ion pentru patriarhii Antiohiei și Ierusalimului, și Toma pentru cel din Alexandria... Sinodul se termină prin aclamațiuni și rugăciuni pentru prosperitatea împăratului și împărătesei. Apoi se scrieră scrisori sinodale tuturor bisericilor și Papei Adrian, care aprobă cele ce se făcuse“ (vezi Viețile Sfinților, cit. pag. 783).

Dacă omonimul sibian ar dori să știe ce alte sinoade au prezidat Papii în Constantinopol și pe cari patriarhi eretici i-au depus, îi putem arăta și aceasta cu plăcere.

credincioasă și întărindu-o totodată pentru luptele de purtat și greutățile de învins și în viitor tot așa de creștinește ca în trecutele 20 de luni ce se spusese că vor fi cele din urmă ale Sfintei Uniri pe plaiurile moroșene.

Tot în Maramureș și tot atunci a avut loc și pelerinajul dela *Coștlul*, la care au participat cam 4000 de suflete. Numărul mărturisirilor și cuminecărilor a fost și aci foarte mare. Cuvântarea dela sf. liturghie slujită în liber a rostit-o pâr. paroh protopop Mihai Hotea din Bârsana.

Știri mărunte

Personale. Ieri, în 25, după masă, a sosit la reședință I. P. S. Sa mitropolitul nostru ALEXANDRU. Cu puteri înalte și, din mila Domnului, deplin refăcute, înaltul ierarh și-a reluat azi ocupațiile grele ce-l așteaptă.

Faptă creștinească. Parohia noastră *Isvorul Mureșului* e într-o localitate care-i stațiune climaterică și ca atare e vizitată, mai ales în lunile de vară, de multă lume. Așa se face că e cercetată, în Duminică și sărbători, și bisericuța noastră. Pe seama acestui lăcaș de închinare, d. inginer *George N. Miulescu*, inspector general C.F.R., și dna Elena cu fiul lor Mircea din București, au dăruit un policandru artistic, în valoare de zece mii de Lei. Pentru mănunchiul nostru de credincioși, aici în Secuimădania d. Miulescu și a familiei e îndoit de prețioasă. Aceasta și pentru că marinimoșii donatori sunt ortodocși. — Maica Domnului, în cinstea căreia au făcut acest gest ales și semnificativ, să-i răsplătească din belșug. (Pr. *Vasile Sărmașanu*).

Bucurie sfântă în Bucium. Duminică înainte de Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, prin inițiativa, indemnul și strădaniile pâr. *Ilie Oismașiu* preotul local, sufletele păstorite de Sf. Sa s'au înrolat sub steagul Preacuratei. Pregătirea a fost făcută de tânărul și harnicul părinte sufletească prin slujirea de paraclis și rostiri de predici atrăgătoare cu subiectul: »Preacurata«. S'a constituit astfel »Soc. Sf. Maria«. Acest fapt a făcut ca sărbătoarea Maicii sfinte în comuna *Bucium* (jud. Făgăraș), anul acesta, să fie prilej daosebit de bucurie și înălțare sufletească. Marți, de praznicul Adormirii Maicii Sfinte, s'au apropiat de Euharisticul Isus, în cinstea Pururea Fecioarei, peste 100 suflete credincioase cari vreau ca de aici înainte Ea să le fie scut și ajutoare. Prin suma de 1000 lei, provenită din contribuția benevolă a celor înscriși, s'a pus bază unui fond al societății cu destinația: »Infrumusețarea Casei Domnului«. — Preotul cu păstoriții săi vreau ca prin Maria să ajungă la Isus. (I. Dobrin, învățător).

Frumoasele serbări din Abrămuș-Bihor. Ridicarea religioasă și culturală a satului trebuie să meargă mână în mână. De aceea fruntașii din Abrămuș, sub povăța Pâr. *Coriolan Manu*, au ținut să îmbine festivitățile organizate, la Sf. Marie, de către agru cu cele de inaugurare a activității »Serviciului Social«. Înainte de masă, întregă, a fost închinată lui Dumnezeu. Slujbă mare în biserică, răspunsurile dându-le corul condus de preotul local. Șir nesfârșit de cuminecări. În o predică impresionantă, Pâr. Anca din Cristur, proslăvește pe Preacurata. După masă: Vecernie și Paraclis. După călduroasele cuvinte ale parohului, se fac noul înscrieri în »Cununa Maicii Domnului«, care ajunge la 49 membri, și se alege comitet nou (V. prezidentă: dna *Dominica Mureșan*, secretară dna *Rozica Verdeș*,

casieră: *Terezia Sabon*). La orele 5, în școala cu participarea întregii comune și a multora din satele vecine, se face constituirea comitetului Serviciului Social local, desemnându-se de președinte Pâr. *Coriolan Manu*. A urmat un foarte drăguț festival, cu conferință, coruri și recitări de poezii.

Locale. Marția viitoare, de Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul, va predica în catedrală pâr. *Augustin Folea*, canonic mitropolitan.

Adunarea generală a »Astrei«. Bătrâna și venerabila »Asociațiune pentru literatură și cultura poporului român« își va ținea adunarea generală din acest an la Cluj, în zilele de 9—11 Sept. c., sub patronajul *Maj. Sale Regelui Carol II.* Cu acest prilej se vor da reprezentații teatrale pentru săteni, se vor citi referate (*Dr. Iuliu Hațieganu* și prof. *Gr. Benedetto* și *Horia Teculescu*), se vor slujii sfinte liturghii arhieresti, se va rosti o conferință (*I. Lupaș*), va avea loc un festival al Șoimilor, căruia li va urma defilare și cortegiu etnografic; se va da o reprezentație de gală la Opera Română (*Kir Ianulea*, de *Sabin Drăgoiu*) ș. a. — O să fie o serbare excepțională a sufletului românesc, îndoit de importanță și plină de adânc interes mai ales acum în vâl-mășagul haotic al stărilor din Europa. Chiar de aceea e de dorit să participe — ceace se prevede — lume cât mai multă; din toate părțile Ardealului. Tocmai fiindcă se prevede aglomerație mare, este absolut necesar să se facă, până cel mai târziu 5 Septembrie, anunțările pentru încartiruire, banchet și manifestările artistice, la adresa d-lui președinte al desp. Cluj: *Dr. Iuliu Hațieganu*, str. *Mico* Nr. 3.

Impotriva inseratelor imorale. Greu încercata Cehia are o Comisiune a Presei și Propagandei Partidului Solidarității Naționale Cehice. Aceasta, neplăcut impresionată de ceea ce a constatat, s'a adresat nu de mult tuturor redacțiilor, publicațiilor periodice și ziarelor, rugându-le să controleze totdeauna sever, din punct de vedere moral, toate inseratele ce publică. Toți cei ce doresc binele neamului lor nu pot decât să se bucure de acest gest binevenit.

Predarea aviației în școli. Între Ministerul Aerului și Marinei și cel al Educației Naționale s'a ajuns la o înțelegere în sensul căreia pe viitor în liceele teoretice și industriale aviația va constitui obiect de predare. În vederea acestui aranjament, luna aceasta s'au ținut cursuri de orientare și inițiere la *Făgăraș* vreme de zece zile cu prima serie de 150 profesori de fizico-chimice. Cursurile au fost predate de personalități competente, cari au debătut probleme ce privesc de prezent sborul. Tot așa se va purcede și cu seriile ce urmează să asculte aceleași cursuri.

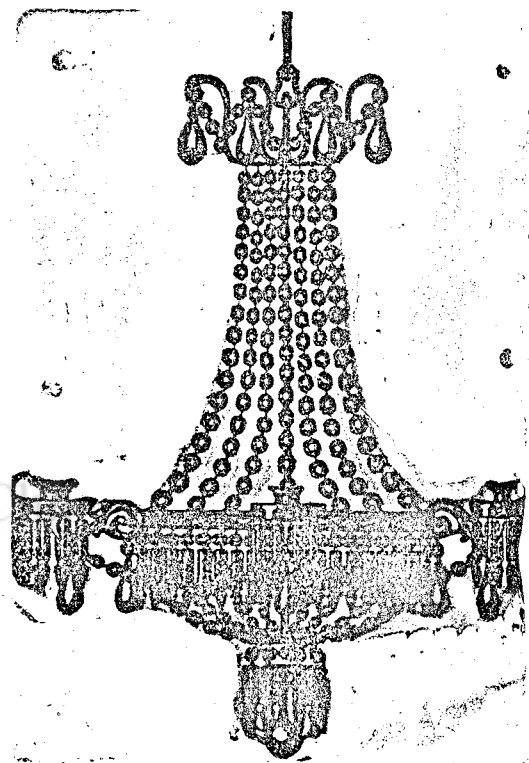
Fugar bine »aprovizionat«. Ministrul de externe al guvernului roșu din Spania, *Alvarez del Vayo*, n'a rămas să moară eroic pe frontul ce se prăbușia, ci și-a luat tălpășița din vreme. La intrarea în Franța însă a fost perchezitionat și, după cum scrie »*Action Française*«, vameșii au dat în cele 16 lăzi și cofere ale fugarului peste... multe de toate. Așa: o coroană mare, de aur, a Preacuratei, împodobită cu nestemate; o coroană mai mică, de aur, a Pruncului Isus; o cassetă de piele plină cu argintării lucrute în spirit religios; scapulare de aur și argint, evident adunate de prin morminte; potire, candelabre și crucifixe de aur și de argint și o mulțime de ceasuri de aur și de argint; 12 portofolii cu devize; 4350 kg. aur curat; 12 kg. argint; vechi monede de aur; violine vechi; picturi de maestri celebri și mașini de scris nou-nouțe.

Colonie țigănească model. Cea mai mare colonie țigănească din Bosnia și Herțeg-

govina se află la periferia orașului *Banja-Luka*. E un adevărat oraș țigănesc, care are o autonomie deplină. Țiganii locuiesc în această colonie de câteva decenii și colonia crește an cu an, transformându-se într'un orașel. Autoritățile nu fac coloniei nici un fel de greutăți, ea fiind din toate punctele de vedere un adevărat model. În fruntea coloniei — cum face cunoscut agenția *Ceps* din Praga — e o femeie de care ascultă toți membrii. — O cheamă *Ceba Mureștovicei* și se poate mândri că a putut introduce printre »cetățenii« ei ordine și disciplină. Dacă totuși, ici colo, vre-un țigan incorijibil mai șterpelește câte ceva, el e pedepsit mult mai sever de primăreasa coloniei, decât de însăși poliția iugoslavă.

† **Lucreția Masca**, născ. *Munteanu*, văduvă de preot, a trecut la cele veșnice în *Cipău*, la 19 August c. — Odihnească în pace!

Comandați Policandre

la

LIBRARIA ANCA — CLUJ

din sticlă-cristal, în diferite forme pentru bisericile noastre dela sate.

Tot aici găsiți Sfeșnice pentru altar, toate mărimile cu 1—3 brațe, cruci de perete și cu talpă din lemn, metal, nichel și argintate orice mărimile; Barete din Klott; Colare pt. preoți. Brăe, (cingulum) pt. teologi, preoți și protopopi, în diferite lățimi și culori, din mătase sau lână. Se mai află: Potire, Ciborium, Cădelnițe, Chivot, aurite și argintate. Clopotale pentru altar cu 1—4 clopoșele. »Drumul Crucii« (Calvaria) 14 buc. Icoane de hârtie fine colorate în diferite mărimi.

Mare depozit de Ornate și praport gata, în diferite culori, cu prețuri reduse Icoane de hârtie și picturi. Tot solul de rechizite, imprimare, Cărți de rugăciuni și bisericesti, medalioane, rozare și steaguri pentru Reuniunile Mariane. Teatre și Monoloage populare și școlare. »Drumul Crucii« avem gata înramate în lemn de stejar cu cruce și inscripție de 120 X 75 cm. rama, iar 75 X 54 cm. Icoanele pictate artistic în oleu. Lucrare artistică și toate cele 14 bucăți costă 35.000 Lei.

Cereți catalogul detaliat și ilustrat.